

(Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimo ataskaitos forma)

Lietuvos Respublikos finansų ministerija
(institucijos pavadinimas)

**LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSINĖS APSKAITOS ĮSTATYMO
TEISINIO REGULIAVIMO POVEIKIO
EX POST VERTINIMO ATASKAITA**

_____ 2024 m. _____ gruodžio _____ Nr. _____
(data)

1.	<p>Galiojančio teisinio reguliavimo poveikio <i>ex post</i> vertinimo (toliau – <i>ex post</i> vertinimas) dalykas</p> <p>Finansinės apskaitos įstatymo (toliau – FAĮ) 12 straipsnio 6 dalies 3 ir 4 punktų, 13 straipsnio 1 dalies 4 punkto, 14 straipsnio 3 dalies¹ nuostatos dėl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vidaus kontrolės priemonių nusistatymo ir laikymosi; - finansinės apskaitos paslaugų teikimo organizavimo ir kontrolės tvarkos nusistatymas ir laikymasis; - Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Tarnyba) suteikto įgaliojimo parengti ir paskelbti rekomendacijas bei teikti konsultacijas dėl: vidaus kontrolės organizavimo ir apskaitos paslaugų teikimo darbo organizavimo ir kontrolės tvarkų. <p>Aukščiau nurodytas teisinis reguliavimas (toliau – teisinis reguliavimas) turėjo tiesioginį poveikį šioms asmenų grupėms dėl:</p> <ul style="list-style-type: none"> - reikalavimo nusistatyti vidaus kontrolės tvarkas ir jų laikytis – visiems subjektams, nurodytiems FAĮ 1 str. 3 d.² (toliau – subjektai); - reikalavimo nusistatyti finansinės apskaitos paslaugų teikimo organizavimo ir kontrolės tvarkas ir jų laikytis – apskaitos paslaugų teikėjams; - įgaliojimo parengti rekomendacijas – Tarnybai.
2.	<p>Peržiūros nuostatos šaltinis ar ministro sprendimas:</p> <p>Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo Nr. IX-574 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-680 (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 9 dalis.</p> <p><i>Ex post</i> vertinimo planas, patvirtintas 2023 m. spalio 31 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1K-368 „Dėl Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo teisinio reguliavimo poveikio <i>ex post</i> vertinimo“ (toliau – FAĮ <i>ex post</i> vertinimo planas).</p>

¹ 2024 m. balandžio 18 d. priėmus Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo Nr. IX-574 2 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymą, keitėsi 14 straipsnio dalių numeracija ir 3 dalis tapo 4 dalimi.

² 1) ribotos civilinės atsakomybės juridiniams asmenims, išskyrus šeimynas;

2) neribotos civilinės atsakomybės juridiniams asmenims;

3) išteklių ir mokesčių fondams;

4) Lietuvos Respublikos investicijų įstatyme nurodytiems fondų fondams arba finansinėms priemonėms, kai fondų fondas nesteigiamas (toliau – fondų fondas);

5) pensijų fondams;

6) investiciniams fondams;

7) gyventojams, kurie vykdo ekonominę veiklą, įskaitant individualią veiklą (toliau – ekonominė veikla);

8) užsienio juridinių asmenų ar kitokių užsienio valstybės organizacijų, pagal Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės įstatymus pripažįstamų teisės subjektu, filialams ir atstovybėms Lietuvos Respublikoje.

3.	<p>Duomenys apie numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą (toliau – <i>ex ante</i> vertinimas):</p> <p>FAĮ minėtų nuostatų numatomo teisinio reguliavimo <i>ex ante</i> vertinimas atliktas ir atskiru dokumentu paskelbtas nebuvo, tačiau Įstatymo projekto aiškinamajame rašte buvo nurodyta, kad Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo Nr. IX-574 pakeitimo įstatymo projekto rengimą paskatino 2018-2020 metais organizuotos diskusijos su valstybės institucijų, buhalterius ir auditorius vienijančių profesinių organizacijų, buhalterinės apskaitos tvarkymo, finansinių ataskaitų parengimo klausimais subjektus konsultuojančių įmonių, informacinių sistemų, skirtų finansams valdyti, diegėjų atstovais ir jų išsakytos įvairios nuomonės, pastabos ir pasiūlymai, taip pat nuostatų pakeitimais tikimasi teigiamo poveikio verslo sąlygoms. Pristatymo prie reguliavimo preliminaros išlaidos nebuvo skaičiuotos.</p>
4.	<p><i>Ex post</i> vertinimą atlikusi ministerija ir už <i>ex post</i> vertinimą atsakingas asmuo:</p> <p>2023 m. spalio 31 d. Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymu Nr. 1K-368 „Dėl Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo teisinio reguliavimo poveikio <i>ex post</i> vertinimo“ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Atskaitomybės, audito, turto vertinimo ir nemokumo departamento Atskaitomybės ir apskaitos metodologijos skyriaus vyriausioji specialistė Renata Totorienė (tel. (0 5) 219 9321, el. p. renata.totoriene@finmin.lt) paskirta atlikti 2021 m. lapkričio 23 d. Įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje nurodytų FAĮ nuostatų teisinio reguliavimo poveikio <i>ex post</i> vertinimą.</p>
5.	<p>Kiti subjektai, dalyvavę atliekant <i>ex post</i> vertinimą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarnyba; - Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos; - Apskaitos paslaugas teikiančius subjektus vienijančios asociacijos: <ul style="list-style-type: none"> o Lietuvos buhalterių ir auditorių asociacija, o Lietuvos auditorių rūmai, o Lietuvos apskaitos įmonių asociacija; - Verslo subjektus pagal veiklos sritis vienijančios asociacijos: <ul style="list-style-type: none"> o Lietuvos verslo konfederacija, o Lietuvos pramonininkų konfederacija, o Lietuvos pramonės, prekybos ir amatų rūmų asociacija, o Kauno prekybos, pramonės ir amatų rūmai, o Lietuvos jūrų krovos kompanijų asociacija, o Kirpėjų ir grožio specialistų asociacija; - Akademinės bendruomenės atstovai (Mykolo Romerio universitetas, Vilniaus universitetas); - UAB Spinter tyrimai, kuri atliko subjektų apklausą dėl vidaus kontrolės; - UAB Rinkos tyrimų centras, kuri atliko apskaitos paslaugas teikiančių subjektų apklausas.
6.	<p>Koks buvo sprendimo dėl <i>ex post</i> vertinimo atlikimo kontekstas?</p> <p>Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 24 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - FAĮ nuostatų dėl vidaus kontrolės priemonių nusistatymo <i>ex post</i> vertinimas atliekamas, nes <u>keičiamas teisinis reguliavimas</u> – atsisakyta teisės aktais subjektams nustatytos vidaus kontrolės priemonių taikymo tvarkos, bet nustatant pareigą subjektams patiems nusistatyti vidaus kontrolės priemones, jų taikymo tvarką; - FAĮ nuostatų dėl apskaitos paslaugų teikimo organizavimo ir kontrolės tvarkos

	nusistatymo ir laikymosi <i>ex post</i> vertinimas atliekamas, nes reglamentuojami <u>iki tol nereglamentuoti santykiai</u> – apskaitos paslaugas teikiantiems subjektams nebuvo pareigos nusistatyti minėtą tvarką, kuri galėtų užtikrinti subjektams teikiamų apskaitos paslaugų aukštesnę kokybę.
7.	<p>Kaip buvo atliekamas <i>ex post</i> vertinimas:</p> <p>Atsižvelgiant į FAĮ <i>ex post</i> vertinimo plano 3 punkte nurodytus klausimus, nagrinėtas vertinamo teisinio reguliavimo veikimas ir taikymas pagal veiksmingumo, poveikio ir rezultatyvumo (efektyvumo) kriterijus.</p> <p>Atliekant vertinimą naudoti pirminiai apklausų metu gauti subjektų atsakymai ir institucijų pateikti duomenys. Nebuvo rasta institucijų kitais tikslais skelbiamų duomenų, kurie būtų tinkami atliekant <i>ex post</i> vertinimą, todėl antriniai duomenys naudoti nebuvo.</p> <p>Taikyti duomenų rinkimo būdai bei <i>ex post</i> vertinimo metodai:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teisinio reguliavimo analizė, - paveiktų asmenų grupių apklausos raštu, - Tarnybos apklausos raštu, - konsultacijos su ekspertais – apskaitos paslaugas teikiančius subjektus vienijančioms asociacijoms, verslo asociacijoms, akademinės bendruomenės atstovams pateikti klausimynai nuomonėms surinkti, - kokybinė ir kiekybinė surinktų duomenų analizė, - duomenų apibendrinimas.
8.	<p>Su kuo buvo konsultuotasi atliekant <i>ex post</i> vertinimą:</p> <p>Su kitais subjektais nei nurodyta šios ataskaitos 5 punkte nesikonsultuota.</p>
	<p>Teisinio reguliavimo taikymas:</p> <p>Prielaidos taikyti teisinį reguliavimą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - už rekomendacijų parengimą atsakinga institucija buvo paskirta laiku – 2022 m. vasario 23 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 160 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 12 d. nutarimo Nr. 348 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymą, Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymą ir Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios finansinės atskaitomybės įstatymą“ pakeitimo“, kuriuo nauja redakcija išdėstyto nutarimo 2022 m. gegužės 1 d. įsigaliojusių 1 punktu³ Tarnybai suteikti įgaliojimai nuo 2022 m. gegužės 1 d. įgyvendinti ankstesnėje pastraipoje minėtas FAĮ nuostatas dėl Rekomendacijų; - Rekomendacijos „Vidaus kontrolės organizavimas“ parengtos laiku – 2022 m. kovo 31 d., o - Rekomendacijos „Apskaitos paslaugų teikimo ir kontrolės organizavimas“ parengtos 2022 m. liepos pradžioje. Šis vėlavimas lėmė tai, jog apskaitos paslaugų teikėjai galėjo negauti pagalbos pasiruošti FAĮ nuostatų taikymui nuo 2022 m. gegužės 1 d., nes metodinė pagalba dėl šių nuostatų taikymo vėlavo. <p>Galima teigti, kad subjektų grupėms teisinis reguliavimas vertinamuoju laikotarpiu, išskyrus laikotarpį nuo 2022 m. gegužės 1 d. iki 2024 m. liepos 7 d., buvo taikomas visa apimtimi.</p> <p>Didesnė dalis apklausoje dalyvavusių subjektų –</p> <ul style="list-style-type: none"> - 67 proc. – dėl vidaus kontrolės priemonių ir - 94 proc. – dėl apskaitos paslaugų teikimo organizavimo

³ 1. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybą prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos – rengti, suderinus su Lietuvos Respublikos finansų ministerija, skelbti ir teikti konsultacijas dėl Finansinės apskaitos įstatymo 12 straipsnio 6 dalyje nurodytų dokumentų.

	<p>žinojo apie FAĮ nuostatas, tačiau ne visi žinojusieji pagal šias nuostatas nusistatė tvarkas, o iš nusistačiusiųjų – ne visi jų laikėsi.</p> <p>Taip pat buvo pastebėta, kad tam tikri reikalavimai buvo sudėtingi ir reikalavo papildomų išteklių. Įvardintina, kad tiek vidaus kontrolės, tiek apskaitos paslaugų teikimo organizavimo ir kontrolės teisinio reguliavimo nuostatų taikymui įtakos turėjo papildomas finansinių ir žmogiškųjų išteklių poreikis. Manytina, kad apklaustieji subjektai ignoravo naujuosius reikalavimus dėl taikymo praktikos sunkumų ir galimai vidaus kontrolės naudos nesupratimo. Asociacijos išsakė nuomonę, kad įgyvendinimas yra mažiau efektyvus, jei nėra kontrolės mechanizmo.</p>
10.	<p>Teisinio reguliavimo veikimas:</p> <p>Vertinimo laikotarpis buvo per trumpas išsamiai įvertinti ilgalaikį poveikį finansinių ataskaitų kokybei. Jis galėtų būti tik iš dalies numanomas: remiantis apklausų duomenimis, apklaustieji subjektai poveikį įvertino teigiamai, o apklaustieji apskaitos paslaugas teikiantys subjektai pasisakė, jog pagerėjo organizuotumas, atsakingumas, atsirado aiškumo, funkcijų pasiskirstymas tapo aiškesnis.</p> <p>Laiko, finansinių, žmogiškųjų išteklių sąnaudas patyrė visos paveiktos asmenų grupės. FAĮ nuostatos, daugumos apklausose dalyvavusių subjektų ir apskaitos paslaugas teikiančių subjektų vertinimu, veikė teigiamai, ypač gerindamos apskaitos dokumentų rengimo ir registravimo tikslumą.</p>
11.	<p>Išvados:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) subjektams ir apskaitos paslaugas teikiantiems subjektams buvo teikiama metodinė pagalba, todėl buvo sudarytos sąlygos taikyti teisinį reglamentavimą, išskyrus, laikotarpį nuo 2022 m. gegužės 1 d. iki 2024 m. liepos 7 d., kai nebuvo parengtos Rekomendacijos „Apskaitos paslaugų teikimo ir kontrolės organizavimas“; 2) tiek subjektai, tiek apskaitos paslaugas teikiantys subjektai teisinį reglamentavimą taikė ne visa apimtimi – tiek vienų, tiek kitų dalis apie reikalavimus nežinojo, o dalis žinojusiųjų – nevykdė reikalavimų; 3) Teisinis reguliavimas vertinamuoju laikotarpiu veikė iš dalies teigiamai. Teigiamą poveikį pajuto trečdalis apklaustųjų subjektų, kurie buvo nusistatę vidaus kontrolės tvarkas ir jų laikėsi, ir apie ketvirtadalis apskaitos paslaugas teikiančių subjektų, kurie buvo nusistatę apskaitos paslaugų teikimo organizavimo ir kontrolės tvarkas. Vertinimo metu gautos nuomonės daugiausiai patvirtino, kad vidaus kontrolės priemonės, apskaitos paslaugų darbo organizavimas ir kontrolė prisideda prie aukštesnės kokybės apskaitos informacijos, finansinių ataskaitų rengimo; 4) Tiek subjektams, tiek apskaitos paslaugas teikiantiems subjektams reikalinga papildoma komunikacija ir švietimas, nes teisinio reguliavimo žinojimas ir jo teikiamos naudos supratimas nėra pakankamas. <p>Priedai:</p> <p>Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo teisinio reguliavimo poveikio <i>ex post</i> vertinimo detali atskaita su priedais</p>

Laikinais einanti finansų ministro pareigas

(atitinkama sritis)

Gintarė Skaistė

(parašas)

(vardas ir pavardė)